

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELMÉT ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Ügyszám: AJB-2041/2025.

**A jövő nemzedékek szószólójának figyelemfelhívása és jogalkotási javaslata
a szilveszteri tűzijáték használatával kapcsolatban**

1. Bevezetés

A jövő nemzedékek szószólójaként az Alaptörvényből és az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (továbbiakban: Ajbt.) 3. § (1) bekezdése a), b) és g) pontjaiból¹ fakadó kötelezettségem folyamatosan figyelemmel kísérni a jövő nemzedékek érdekeinek érvényesülését és rendszeresen tájékoztatni az alapvető jogok biztosát, az érintett intézményeket és a nyilvánosságot a jövő nemzedékek érdekeinek érvényesülésével kapcsolatos tapasztalataimról, valamint e tárgykörben felhívni a figyelmüket a természetes személyek nagyobb csoportját érintő jogsértés veszélyére. Amikor a jövő nemzedékek érdekeinek védelmével kapcsolatban felmerülő aggályokat, fenntartásokat jelzem és az a szűkebb-tágabb nyilvánosság számára megismerhetővé válik, akkor – immár az Alkotmánybíróság által is felhívottan² – alkotmányos kötelezettségemnek teszek eleget.

A szórakoztató célra szánt pirotechnikai termékek, közismert néven: tűzijátékok közösségi használata nemzeti és helyi ünnepeinken hagyomány, emellett a magáncélú használatuk személyes ünnepeken is közkedvelt. Az államilag szervezett nagyszabású emlékűnnep, az augusztus 20-i tűzijáték, illetve az ünnepi alkalmakon rendezett más országos vagy helyi rendezvények nem tárgyai jelen figyelemfelhívásnak, mivel ezek a látványosságok meghatározott időtartamban, behatárolt helyszínen és szigorú szakmai kontrol mellett kerülnek megrendezésre. A szilveszter mellett előfordulnak olyan egyéb egyedi alkalmak, családi, kis létszámú események is, melyeken bár rövid időre és szűkebb hatósugárral, de szintén pirotechnikai eszközök használatára kerül sor. Ezek ugyancsak zavaró hatást kelthetnek az érintett lakosság körében, ugyanakkor nem olyan volumenűek, hogy az arra vonatkozó rendelkezéseket módosítani lenne indokolt.

¹ Az Ajbt. 3. § (1) bekezdés alapján „az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettese figyelemmel kíséri a jövő nemzedékek érdekeinek érvényesülését, és

a) rendszeresen tájékoztatja az alapvető jogok biztosát, az érintett intézményeket és a nyilvánosságot a jövő nemzedékek érdekeinek érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatairól,

b) felhívja az alapvető jogok biztosát, az érintett intézmények és a nyilvánosság figyelmét a természetes személyek nagyobb csoportját – különösen a jövő nemzedékeket – érintő jogsértés veszélyére, (...)

g) javaslatot tehet a jövő nemzedékek jogait érintő jogszabályok megalkotására, módosítására, (...).”

² 9/2024. (IV. 30.) AB határozat [13] bekezdés szerint: „Az alapvető jogok biztosa jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettese (a továbbiakban: biztoshelyettes) az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 3. § (1) bekezdés a) és b) pontja alapján (mely kifejezetten a biztoshelyettes sarkalatos törvényi kötelezettségévé teszi az érintett intézmények figyelmének felhívását a „természetes személyek nagyobb csoportját – különösen a jövő nemzedékeket – érintő jogsértés veszélyére”) amicus curiae beadványban fejtette ki szakmai álláspontját.”

Jelen figyelemfelhívásban kizárólag a szilveszteri tűzijáték tömeges használatával kapcsolatban felmerülő környezeti aggályokra kívánok kitérni. Az óév búcsúztatásának és az újesztendő köszöntésének gyakran alkalmazott eszköze – miután kizárólag ezen időszakban engedélyezett magánhasználatra – a tűzijáték, melynek rövid távú, egyéni élményével szemben a hosszú távú, társadalmi szempontból káros hatásai vagy nem ismertek, vagy alábecsültek. A tűzijátékok, vagyis a szórakoztató célra szánt pirotechnikai eszközök használata során azonban olyan negatív járulékos hatások jelennek meg, amelyek összeadódnak és terhelik nyugal munkát és környezetünket, emellett veszélyesek lehetnek mind az emberi egészség, mind az állatvédelem szempontjából.

A tűzijátékok magánszemélyek általi, magáncélból történő felhasználásával kapcsolatban az utóbbi években többször felmerült olyan anomália, ami kisebb-nagyobb társadalmi visszhangot kapott. A szilveszter éjszakai tömeges és ellenőrizhetetlen használatuk pedig egyre több településen és közösségben kelt ellenérzést, sőt akár a tűzijáték helyben történő korlátozásának, betiltásának igényét is felveti, ahogyan az több településen meg is történt.

Szószólóként már évek óta foglalkozom a témával, 2019-ben jogalkotási javaslattal éltem az érintett minisztériumok felé. A javaslatot egy-egy szakterületi minisztérium támogatta, azonban a szabályozásért elsődlegesen felelős Belügyminisztérium a hatályos szabályozást megfelelően szigorúnak tartotta.

A tűzijátékok – különösen a 3. és 4. pirotechnikai osztályba sorolható közepes és nagy kockázatot jelentő pirotechnikai eszközök – számottevő zaj- és fényhatással járnak, jelentős nagyságú légszennyezést okoznak, amelyek következményei akár komoly környezeti terhelést is jelentenek. Egyre többen foglalkoznak azzal, hogy a nagy intenzitású és időben koncentráltan jelentkező tűzijátékok káros hatást gyakorolnak az emberek (és állatok) egészségi állapotára, testi és lelki egészségére. A zaj- és fényszennyezés óhatatlanul magában hordozhatja a környezeti és természeti állapot romlásának kockázatát, negatív hatással lehet a biodiverzitásra, akadályozza a pihenés és rekreáció lehetőségét, mindez pedig nemcsak az egészséges környezethez való jog érvényesülését, de az Alaptörvény P) cikke szerinti nemzet közös örökségébe tartozó értékek védelmének kötelezettségét is sértheti.

Mindezek alapján **az egészséges környezethez való joggal, illetve a fenntarthatósággal összefüggésben** a jelen figyelemfelhívásban arra kívánom felhívni a társadalom, különösen az ünneplő közösségek, valamint **a jogalkotók figyelmét, hogy** a szilveszter alkalmával használatos **tűzijátékok az esetleges élvezeti következményekhez képest aránytalanul nagy és szükségtelen károkat okozhatnak a környezetünkben és egészségünkben**, melyek elkerülhetők lennének ünneplési szokásaink újragondolásával és a szabályozás módosításával.

2. Alapjogi keretek

Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a zajártalom, a levegőszennyezés, az emberi egészséget veszélyeztető egyéb tényezők az Alaptörvény XXI. cikke szerinti egészséges környezethez való joghoz, valamint az Alaptörvény XX. cikke szerinti egészséghez való joghoz, továbbá az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséhez is szorosan kapcsolódnak.³

Az Alaptörvény XX. cikke alapján **mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez**. E jog érvényesülését Magyarország többek között a környezet védelmének biztosításával segíti elő. Az egészséghez való jog szélesebb jelentéssel bír annál, mintsem csupán az egészségügyi ellátáshoz való jogra vonatkozzék, az magában foglalja az olyan intézkedések és körülmények alkotmányos védelmét is, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy az egyén a társadalomban ténylegesen minél hosszabb ideig testi

³ Lásd: 3047/2024. (II. 23.) AB határozat, 3395/2020. (X. 29.) AB végzés, 17/2018. (X. 10.) AB határozat

és lelki gondoktól mentes életet élhessen.

Az Alaptörvény XXI. cikke deklarálja, hogy **Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.** Az egészséges környezethez való jog értelmezését az Alkotmánybíróság elsőként – a jelentősége folytán alaphatározatként értékelhető – 28/1994. (V. 20.) AB határozatában, valamint az arra épülő későbbi határozataiban végezte el. A testület e döntésében az egészséges környezethez való jogot részletesen elemezve megállapította, hogy az elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó. A környezethez való jog az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelességei teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére, beleértve a környezet elért védelme korlátozhatóságának feltételeit is. **E jog sajátosságai folytán mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével teljesít az állam, itt elsősorban törvényi és szervezeti garanciák nyújtásával kell ellátnia.** A környezethez való jog az emberi élethez való jog érvényesülésének fizikai feltételeit biztosítja. **A környezethez való jog sajátosságaiból következően az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje, vagy a romlás kockázatát megengedje.**

Az Alaptörvény P) cikke szerint „**az állam és mindenki kötelezettsége a nemzet közös örökségét képező értékek, így különösen a termőföld, az erdők, a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése.**”

A levegő környezeti elemként és természeti erőforrásként külön nevesítés nélkül is, magától értetődően a nemzet közös örökségének körébe tartozó, védendő alkotmányos érték. A levegő minősége és az emberi egészség között is szoros a kapcsolat. A tiszta levegőhöz való jog ugyanolyan emberi alapjog, mint az egészséges ivóvízhez, illetve a szanitációhoz való hozzáférés joga. A megfelelő minőségű levegő az ember fizikai létezésének és egészségének egyik alapfeltétele, ezért minden, a levegő szennyezettségére potenciálisan hatást gyakorló szabályozáskor a jogalkotónak nagy körültekintéssel és gondossággal kell eljárnia, figyelemmel hazánk amúgyis kedvezőtlen légszennyezettségi állapotára. Az államnak alkotmányos kötelezettségeit szem előtt tartva kell eljárnia minden olyan jogszabály megalkotásánál, amely érinti a nemzet közös örökségét, a jelen és a jövő nemzedékek életfeltételeit.

A biológiai sokféleség, a honos növény és állatfajok szintén a nemzet közös örökségébe tartozó értéknek jelennek meg az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásában és P) cikkében. Azok megóvása az emberiség érdeke, mert annak csökkenése veszélybe sodorja mindazon ökoszisztéma szolgáltatások nyújtását, amelyek az emberi élethez szükségesek. Az egészséges környezethez való jog biztosítása, a megfelelő környezeti minőség viszont nem érhető el a természeti értékek, így a biológiai sokféleség fenntartása nélkül. Az Alaptörvénynek a jelen és a jövő nemzedékek közötti szövetségre és bizalmi elvre épülő rendelkezései alapján elsősorban az államtól, de mindenki mástól is elvárható, hogy az emberi élet alapfeltételét képező természeti értékek, különösen a biológiai sokféleség megőrzésében részt vállaljon.

E körben arra is figyelemmel kell lenni, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatának megfelelően „**az egészséges környezethez való jog részét képezi az elővigyázatosság és a megelőzés elve is (...), melynek értelmében a XXI. cikk (1) bekezdés sérelmének megállapításához nem szükséges a környezet állapotának tényleges romlása, hanem már az állapotromlás kockázata (illetőleg az állapotromlás kockázatának felmérésére vonatkozó kötelezettség elmulasztása vagy figyelmen kívül hagyása) is megalapozza az alaptörvény-ellenesség megállapítását.**”⁴

A tűzijáték környezeti hatásaiból eredő – egyebek mellett a zajártalom, a levegőszennyezés, a robbanásveszély – emberi egészséget és ebből eredően az alapvető jogok érvényesítését érintő következtetések és az adódó alapjogi keretek valamennyi hatásra vonatkoznak. Az Alkotmánybíróság

⁴ 3047/2024. (II. 23.) AB határozat Indokolás [19]

következetes gyakorlatára (is) alapozottan, ehelyütt a zajvédelem tekintetében kimunkált kereteket hivatkozunk, mely „*érdeazonosság miatt (...) nem csak az egészséges környezethez való joghoz [Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdés], hanem az egészséghez való joghoz [Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdés] is szorosan kapcsolódik*”.⁵ Nemrég kiadott jogalkotási javaslatomban már kifejtettem, hogy „*a csend a természet adta olyan különleges erőforrás, amely az ember fizikai és mentális egészségének és így életének alapfeltétele. A csendes, zavartalan környezet teszi lehetővé a pihenést, a magas szintű szellemi teljesítményt, a lélek kiegyensúlyozottságát. ... Az Alaptörvényből következőleg tehát a csend mint sajátos természeti erőforrás védelmét, fenntartását és jövő nemzedékek számára való megőrzését mindenki, de kiemelten is az állam köteles biztosítani. Az államnak a jogalkotásban, valamint a jogszabályok tényleges hatályosulásának előmozdításában olyan megoldásokra kell törekednie, amelyek a természet adta csend magas szintű védelmét biztosítják.*”⁶

Fentiek alapján az elővigyázatosság és megelőzés alapelveinek érvényesülése, valamint a fent jelzett alapjogok védelmének biztosítása érdekében a tűzijátékok használata kapcsán az államnak, önkormányzatoknak olyan szabályokat kell alkotnia, amelyek biztosítják, hogy a környezeti állapotromlásnak, illetve az egészségromlásnak már a kockázata se merülhessen fel.

3. Szabályozási környezet

A jelenleg hatályos szabályok szerint a lőfegyverekről és lőszerekről szóló 2004. évi XXIV. törvény 18/A. § (1) bekezdése szerint **rendőrség által kiadott hatósági engedély szükséges** a jogszabályban meghatározott polgári célú pirotechnikai tevékenység (ebbe beleértendő a pirotechnikai termék gyártása, forgalomba hozatala, forgalmazása, tárolása, kiállítása, felhasználása, birtoklása, vizsgálata, valamint megsemmisítése is) végzéséhez. Azaz minden tűzijátékkal kapcsolatos tevékenységet (birtoklást, felhasználást is) a rendőrség engedélyez, ellenőriz és szankcionál szükség esetén.

A polgári célú pirotechnikai tevékenységekről szóló 173/2011. (VIII. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban Korm. rendelet) a pirotechnikai termékeket a kockázattól és a zajszinttől függően négy osztályba sorolja, amelyekből az első három kategória kerülhet magánszemélyek birtokába, a negyedikbe tartozó eszközöket már csak pirotechnikus használhatja és kezelheti.

Az 1. pirotechnikai osztályba tartozó termékeket (ezeket korábban játékos pirotechnikai terméknek nevezték) már a 14. életévüket betöltött személyek is megvásárolhatják. Ezek az eszközök nagyon alacsony kockázatot jelentenek és elhanyagolható zajt okoznak, azokat behatárolt területen való használatra szánják. Magánszemély az 1. pirotechnikai osztályba tartozó pirotechnikai terméket az év bármely napján felhasználhatja magánterületen.

A 2. pirotechnikai osztályba tartozó kis tűzijátékok (például rakéták, bombatelepek, római gyertyák) megvásárlásához azonban már igazolni kell, hogy a vevő elmúlt 16 éves. Ezen termékek kockázata és zajszintje ugyancsak alacsony, szabadban lévő, behatárolt területen való használatra készülnek. A 2. pirotechnikai osztályba tartozó kis tűzijátékokat felhasználni a használati és kezelési útmutatóban meghatározottak szerint magánterületen egész évben lehet.

A 3. pirotechnikai osztályba a közepes kockázatot jelentő, szabadban, nagy nyílt területen felhasználható termékek tartoznak. A jogalkotó szerint használatuk során keletkező zaj szintje nem ártalmas az emberi egészségre. Az ide tartozó eszközöket december 28-a és 31-e között engedély nélkül

⁵ 3047/2024. (II. 23.) AB határozat Indokolás [20]

⁶ A jövő nemzedékek szószólójának jogalkotást és jogalkalmazást támogató javaslata a polgári lőterek környezetterhelésével összefüggésben (2025. március 28.):

https://www.ajbh.hu/documents/10180/0/1451_2025_Loter_allasfoglalas.pdf

vásárolhatják meg a 18. életévet betöltött személyek, összesen nettó három kilogramm hatóanyag-tartalomig. A tűzijátékokat felhasználni a használati és kezelési útmutatóban meghatározottak szerint december 31-én 18 órától a következő naptári év január 1-jén 6 óráig lehet. A fel nem használt vagy hibás, 3. pirotechnikai osztályba tartozó tűzijáték terméket január 5-ig a vevő köteles a forgalmazónak visszaszállítani, aki ezt köteles térítésmentesen és költség felszámítása nélkül visszavenni.⁷

Tehát a 2004. évi XXIV. törvényben rögzített kötelező rendőrségi engedélyezési rendszer alól ad a Korm. rendelet szélesebb körű kivételi lehetőséget az alacsony kockázatú 1. és 2. pirotechnikai osztályba sorolt termékek esetén. Továbbá ad egy sokkal szűkebb körű időbeli kivételt, miszerint **nem kell engedély** a nagykorú személynek a 3. pirotechnikai osztályba tartozó tűzijáték termék szilveszteri időszakban történő megvásárlásához és felhasználásához.

Fontos jogszabályi kitétel, hogy az 1-3. pirotechnikai osztályba tartozó tűzijáték termék közintézményben, középületben, sportlétesítményben, egyházi jogi személy által használt helyiségben, védett természeti területen, rendezvény helyszínénél szolgáló nyilvános helyen, illetve a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó gyűlésen **kizárólag pirotechnikus által birtokolható, illetve használható fel.**

Röviden összefoglalva: az 1. és 2. pirotechnikai osztályba sorolt tűzijátékok egész évben megvásárolhatók magánszemélyek által is életkori korlátozással, a 3. osztályba sorolt termékekhez pedig december 28. és 31. között lehet engedély nélkül hozzájutni, szintén életkori korlátozással. A professzionális, 4. pirotechnikai osztályba tartozó tűzijáték termékeket pedig egész évben, így ebben az időszakban is csak szakképzett pirotechnikus vásárolhatja meg érvényes felhasználási engedély birtokában.

4. A szabályozás kapcsán felmerülő aggályok

A 3. pirotechnikai osztályba sorolt tűzijátékok a Korm. rendelet meghatározása, illetve a jogalkotó feltételezése szerint csekély veszélyességűek és hanghatásúak, ez a megengedő szabályozás alapja. Azonban míg ezen indokok egy-egy eszközre önmagában külön-külön érvényesek lehetnek, tömeges használatuk során az együttes hatások összeadódnak és időben is elhúzódóak, így ezek csekély veszélyességére történő hivatkozás nehezebben alapoízható meg, illetve a kockázatok negligálása még kevésbé reális. A hatályos szabályok felülvizsgálata már emiatt is indokolt lenne.

A 3. pirotechnikai osztályba tartozó termékek vásárláshoz és felhasználáshoz azonban alapvetően azért kapcsolódik korlátozás, mert ezek a termékek – bár csekély veszélyességűnek minősülnek, de azért még – robbanásveszélyesek. A szilveszteri időszakban magánszemélyek számára engedély nélkül kapható termékek veszélyessége azonban ebben az időtartamban, az újévi ünneplés alatt is fennáll, sőt – amit a tűzijátékok használatához kapcsolódó mentőriasztások száma is igazol – akár maradandó sérüléseket okozhat.

Az előforduló sérülések mellett ráadásul a zajártalom sem elhanyagolandó tényező, bár a jelenlegi szabályozás szerint ezen eszközök „*zajszintje nem ártalmas az emberi egészségre*”. Ez az állítás azonban **nem veszi figyelembe sem az összeadóódó, sem a váratlan és erőteljes (lökésszerű), így nehezen mérhető zajhatás eseti következményeit, sem az egyéni érzékenységet (pl. életkori, mint csecsemő-, gyermek- és időskor, vagy idegrendszeri szempontokat).** Ezen túl különösen **nincs tekintettel a velünk élő társ- haszonállatokra – még kevésbé az ember közelében élő vadállatokra –, melyeknek egyes érzékszervei – így a hallása is – az emberénél fejlettebbek.** A felelős állattartók, állatvédők ezért indokoltan kezdeményezik időről-időre a tűzijátékok használatának korlátozását számtalan fórumon.

⁷ Korm. rendelet 107-108. §

Az utóbbi években végzett mérések alapján megállapítható, hogy a zajszennyezés mellett a tűzijátékok használata során keletkező **égéstermékek jelentős mennyiségű káros anyagot tartalmaznak**, melyek egy része – különösen időben és térben koncentrált megjelenése miatt – maradandóan terheli környezetünket és így légzőszerveinket is, ami kiváltképpen a téli időszakban még fokozottabban érezhető.

A robbanásveszély, illetve az ebből eredő sérülések veszélye, valamint a zaj- és légszennyezés egészségre ártalmas volta miatt tehát mind magunk, mind a környezetünkben élő állatok védelme érdekében szükséges lenne újragondolni az ünneplés iránti igényünket és ennek a környezettel harmóniában lévő kielégítését, ahogyan ezt egyre több település már meg is tette a tűzijátékok használatának korlátozásával vagy éppen teljes betiltásával.

A 3. pirotechnikai osztályba tartozó eszközök használatával és engedélyezésével kapcsolatban széleskörű társadalmi érintettség és változtatási igény tapasztalható az alábbiak szerint:

(i) A 3. besorolású termékek használatának **közepes kockázati szintje laikus felhasználó számára nem egyértelmű**, amit az is bizonyít, hogy nem múlik el szilveszter ilyen jellegű baleseti sérülés, esetleg kisebb tüzeset nélkül. Ennek oka lehet akár a szakszerűtlenül tárolt termék, vagy azok túlzott mértékű, együttes használata, esetleg a helyszínen hagyott, korábban fel nem robbant tűzijáték. További probléma, hogy ezek a pirotechnikai termékek tárolása egyáltalán nem minősül biztonságosnak, ezért sem lehet a szilveszteri időszak után magánszemélyeknek megőrizni azokat, hanem a jogszabályok alapján vissza kell vinni a forgalmazónak. A fel nem használt tűzijáték tárolásának tilalma azonban egyrészt nem ellenőrizhető, másrészt nem betartható követelmény, miközben megléte arra utal, hogy a közepes kockázat foka már eleve kizárná a nem szakszerű, lakóingatlanban való tárolást. Nem életszerű a forgalmazó részére előírt kötelező visszavételi határidő, január 5-e sem, különösen azt is figyelembe véve, hogy jellemzően a forgalmazó ideiglenes árusítóhely, mely az ünnepet követően már nem feltétlenül található meg az eredeti helyszínen. **Adott tehát egy közepesen veszélyes, otthoni tárolásra általában nem engedélyezett pirotechnikai eszköz, melynek kockázatait az átlagos vásárló nem ismeri, tényleges jogi következmény nélkül otthon tárolja és az engedélyezett időszakon túl is bármikor felhasználja, hiszen a tilalmak betartásának ellenőrzése erősen kétséges, gyakorlatban végeredményben nem kivitelezhető.**

(ii) A 3. besorolású termékek **zajszintje jóval meghaladja az egészségre nem káros 65 dB-t**, azonban hatása időben valóban korlátozott, így tartós halláskárosodást – a közvetlen kitettséget kivéve – nem okoz. Szükséges azonban rámutatni arra, hogy mind az egyszeri, mind az összetett hatás a lakott környezetben – akár visszhanghatással is felerősítve – kifejezetten bántó, sőt az arra érzékenyeknél, így kiváltképpen a gyermekek, az időskorúak és a háziállatok esetén negatív idegrendszeri következménnyel is jár(hat).

(iii) A **pirotechnikai eszközök minősítésében eddig semmilyen szerepet nem kapott a légszennyezés mérése, értékelése**, holott a légszennyezettség szempontjából egyébként is terhelt téli időszakban ezen eszközök tömeges használatával járó kiemelkedő egészségkárosító hatást nem lehet figyelmen kívül hagyni. A robbanóhatás a puszkapornak (kálium-nitrát, kén), a színes fényhatás mérgező alapanyagoknak, nehézfém vegyületeknek köszönhető. Ezen anyagok közül több leülepedik, majd lebomlik a környezetben, azonban nem egy olyan akad, amelyik a légutakba jutva maradandó hatást fejt ki. A nehézfémekkel együtt körülbelül 100 kemikália található a pirotechnikai eszközökben. A keletkező, jellemzően aeroszol égéstermékek negatív egészségügyi hatása a legkülönbözőbb lehet. A pirotechnikai eszközökben található klórtartalmú anyagok égése során rendkívül káros, többek között rákkeltő dioxinok és furánok keletkeznek. Mindezek tényleges kockázatelemzésére eddig nem került sor.

(iv) Bár a tűzijáték jellemzően lakott területen, városias környezetben jelenik meg, **állatvédelmi szempontból is aggályos**, túlzott használata az állatkínzás határait feszegeti. A társ- és háziállatok súlyos stresszként élhetik meg ezt az időszakot, ugrásszerűen megnő a szökések,

elkőborlások száma. Nem véletlen, hogy a társállatot tartó lakosok kezdeményezték elsőként a szilveszteri tűzijáték szigorítását. Emellett a települések környező természeti területein található vadon élő állatok zavarása is elkerülhetetlen, melynek mértéke és következményei nehezen értékelhetőek, arra nézve adatok sem állnak rendelkezésünkre.

(v) **Védett természeti területekre vonatkozó speciális szabályok:** A Korm. rendelet értelmében 3. (és 4.) pirotechnikai osztályba tartozó terméket **tilos védett természeti területen felhasználni.**⁸ Tűzgyújtási tilalom esetén védett természeti területen az 1. és 2. pirotechnikai osztályba tartozó tűzijáték termék felhasználása is tilos. Védett természeti területre a felhasznált pirotechnikai termékek védőterülete sem érhet be, továbbá védett természeti területen pirotechnikai tárolóhely sem létesíthető.⁹ A Korm. rendelet azt is előírja, hogy védett természeti területen pirotechnikai termék felhasználása kizárólag állami, nemzeti vagy önkormányzat által szervezett ünnepség, vagy az ezekhez kapcsolódó rendezvények keretén belül, a települések belterületén engedélyezhető.¹⁰ Fentiek alapján egyértelmű, hogy a védett természeti területen található értékek, fajok, élőhelytípusok, életközösségek védelme érdekében az elővigyázatosság és megelőzés elveivel összhangban sokkal szigorúbb szabályokat alkalmaznak, miközben ugyanez az érzékenység jellemző a nem védett természeti területen található életközösségekre és a társ- és haszonállatok esetében is. Az összes élőlény, vagy akár az emberi egészség védelme érdekében is indokolt lenne a szigorúbb szabályozás.

5. Javaslat a szabályozás módosítására

5.1. Az előzőek és az Alaptörvényben rögzített egészséges környezethez való alapvető jog szempontjából aggályos, hogy míg a tűzijátékok élvezője a lakosság kisebb-nagyobb csoportja, addig azok környezeti hatásainak elszenvedője a teljes lakosság, valamint a társ-, haszon-, illetve vadon élő állatok.

Erre figyelemmel indokolt a polgári célú pirotechnikai eszközök használatáról szóló szabályozás módosítását kezdeményezni. Megalapozott igény, hogy a 3. pirotechnikai osztályba sorolt eszközökre is olyan általános tiltás vonatkozzék, mint a 4. pirotechnikai osztályba sorolt eszközökre, vagyis tartásuk és használatuk magánszemélyek számára a korlátozott szilveszteri időszakban sem volna megengedett. Speciális esetekben az önkormányzatok, intézmények, állami szereplők megfelelő indokkal ettől eltérhetnének, amennyiben ragaszkodnak a tűzijáték megtartásához. **E módosítás következtében a szilveszterkor megszokott tűzijátékok felhasználása lehetőség szerint településenként, közösségi szervezésben, és kizárólag szakképzett pirotechnikus közreműködésével valósulhatna meg, bármilyen egyéb felhasználási lehetőség egyidejű tiltásával.** Így az általánosan tiltott termékek körébe kerülnének az e kategóriába tartozó tűzijátékok is, melyek forgalomba hozatalának, forgalmazásának, birtokban tartásának stb. tilalmát a már meglévő hatósági rendszer (rendőrség, fogyasztóvédelmi, kereskedelmi hatóság, piacfelügyelet stb.) felügyelné, ellenőrizné, bírságozna.

A fentiek értelmében a következő konkrét jogszabályi módosítások szükségessége merül fel:

(i) A 3. besorolású pirotechnikai eszközök magánszemély által történő vásárlása a továbbiakban ne legyen megengedett, ezek felhasználása – kormányrendeletben – kizárólag rendőrségi engedéllyel rendelkező pirotechnikai szakértőkre korlátozódna, míg az 1. és 2. kategóriájú pirotechnikai eszközök lakossági felhasználása változatlanul fennmaradna.

⁸ Korm. rendelet 5. § (2) bekezdés

⁹ Korm. rendelet 17. § (2) bekezdés

¹⁰ Korm. rendelet 82. § (1) bekezdés

(ii) Amennyiben egy közösség a szilveszteri ünneplés során, vagy egyéb alkalommal nagyobb szabású, látványosabb tűzijáték élvezetére vágyik, annak megvalósítása – hasonlóan az augusztus 20-i megemlékezéshez – 3. besorolású pirotechnikai eszköz használatával ne egyéni, hanem közösségi látványosság legyen, a települési önkormányzat vagy más állami szerv szervezésében és lebonyolításában. Ezen közösségi tűzijáték intézményi beszerzése, a hagyományos 3. besorolású pirotechnikai eszköz felhasználása, a biztonsági előírások betartása, pirotechnikai szakember alkalmazása révén úgy biztosítható a szilveszteri hangulat, hogy közben azon lakosok érdekei is kevésbé sérülnének, akik az ünneplésnek ezt a módját nem támogatják, illetve az állatvilág és a tágabb környezet védelmére is több figyelem fordulna. Nem utolsósorban az esemény – ellenőrzött mivolta miatt – időben is jelentősen korlátozottabb terhet jelentene a lakosság és az élőlények számára.

(iii) A közösségi tűzijáték helyszínén és időtartamán kívül a 3. besorolású eszköz magánszemély általi használatát is indokolt a teljes tilalom alá vonni. Amennyiben tehát magánszemély eseti ünneplésre 3. besorolású pirotechnikai eszközt kívánna felhasználni, azt pirotechnikai szakember közvetítésével és jelenlétében tehetné meg, a már most is szükséges megfelelő rendőrségi bejelentés megtételével.

(iv) Szintén felülvizsgálatra szorul az 1. és 2. osztályba sorolt pirotechnikai eszközök vásárlását és tárolását kiskorúaknak is lehetővé tevő, erősen megengedő szabályozás. A korábban kifejtett veszélyességi tényezők miatt, egyéb korlátozott használhatóságú szerekhez és eszközökhöz hasonlóan itt is a betöltött 18. életévhez indokolt kötni már a vásárlás lehetőségét is.

A tűzijáték használata Európa más országaiban is elterjedt, összevetésben ugyanakkor e tekintetben hazánkban kiemelkedően megengedő a szabályozás. Az általunk áttekintett külföldi szabályozásokban nem vásárolhat 18. éven aluli személy 1. és 2. kategóriába sorolt terméket sem, 3. kategóriába sorolt terméket pedig például Belgiumban, Hollandiában, Svédországban kizárólag képzett szakember, vagy képzésen részt vett magánember használhat fel.

5.2. Az Alaptörvény 32. cikke (1) bekezdése a) pontja szerint a helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között rendeletet alkothat. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény (Mötv.)¹¹ alapján **a helyi környezet- és természetvédelem a helyi önkormányzatok feladatkörébe tartozik.** Ezen túlmenően a Mötv. 8. § (1) - (2) bekezdései alapján a helyi közösség tagjai a helyi önkormányzás alanyaként kötelesek:

a) öngondoskodással enyhíteni a közösségre háruló terheket, képességeik és lehetőségeik szerint hozzájárulni a közösségi feladatok ellátásához;

b) betartani és betartatni a közösségi együttélés alapvető szabályait. A helyi önkormányzat képviselő-testülete **rendeletében meghatározhatja öngondoskodás és a közösségi feladatok ellátásához való hozzájárulás, továbbá a közösségi együttélés alapvető szabályait, valamint ezek elmulasztásának jogkövetkezményeit.**

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) szerint pedig a helyi önkormányzat a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki.¹² A Kvt. 48. § (1) bekezdése szerint a települési önkormányzat képviselő-testülete, illetve a fővárosi önkormányzat esetén a fővárosi közgyűlés önkormányzati rendeletben – törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott módon és mértékben – illetékességi területére **a más jogszabályokban előírtaknál kizárólag nagyobb mértékben korlátozó környezetvédelmi**

¹¹ Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény különösen 10-13. §

¹² Kvt. 46. § (1) bekezdés c) pontja: „A települési önkormányzat (Budapesten a Fővárosi Önkormányzat is) a környezet védelme érdekében a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz.

előírásokat határozhat meg. A Kvt. 48. § (4) bekezdése értelmében pedig a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozik például a:

- a légszennyezettség szempontjából ökológiailag sérülékeny területek kijelölésével kapcsolatos eljárásban való közreműködés,
- területek zajvédelmi szempontból fokozottan védetté nyilvánítása,
- csendes övezet kijelölése, valamint
- a helyi zajvédelmi szabályok megállapítása.

A fentiek alapján a tűzijátékok használatát szabályozó önkormányzati rendeletek megalkotása összhangban áll az Alaptörvény rendelkezéseivel, mert segíti érvényre juttatni a természeti erőforrások, a honos növény- és állatfajok, a nemzet közös örökségét képező értékek védelmét, a környezeti és egészségügyi alapjogok teljesítését. Az önkormányzatnak joga van ahhoz, hogy a helyi viszonyokat jól ismerve, az együttélés szabályait helyi szinten, a helyi sajátosságokat figyelembe vevő jogalkotással szabályozza.

Az előzőekre már számos pozitív példa van, több település, önkormányzat döntött úgy, hogy élve a lehetőséggel, helyi rendeletben korlátozzák vagy teljesen megtiltják a tűzijátékok szilveszteri használatát.

Kitűnő és követendő példaként a 2018. év végén **Tata Város Önkormányzata**¹³ a lakosság egyetértésével, az Öreg-tónál telelő vadludak és egyéb madárfajok védelme érdekében teljes mértékben megtiltotta a szabadtéri tűzijáték használatát, amely intézkedés kapcsán alapvetően pozitív visszajelzések érkeztek. Ennek fontos természetvédelmi következménye: a védett madarak immár nem hagyják el tömegesen a tavat és környékét szilveszterkor, hanem a helyükön maradnak. Tegyük hozzá, hogy a tilalom ellenőrizhetősége rendkívül korlátozott, így az önkéntes jogkövetésbe vetett bizalom a jellemző.

Jó példaként említhető továbbá, hogy **Óbuda-Békásmegyer** lakosságának testi- és lelki egészségéhez, valamint az egészséges környezethez, pihenéshez való alapvető jogának érvényesülése érdekében Budapest Főváros III. Kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat Képviselő-testülete helyi rendeletben¹⁴ a szilveszteri tűzijátékkal összefüggő olyan zajvédelmi rendelkezést fogadott el, amely teljes mértékben megtiltja a tűzijáték használatát lakóövezetben és a természetvédelmi területeken. A képviselő-testület szerint *„a szilveszter a szórakozás és az ünneplés ideje, vagy éppen a pihenés, ám mégis előfordulhat, hogy ezek helyett, a tűzijátékok folyamatos dörrenése miatt, az óév búcsúztatása síró kisgyermekünk, rettegő háziállataink megnyugtatójáról, vigasztalásáról szól. És arról sem feledkezhetünk meg, hogy ilyenkor a félelmetes zaj miatt menekülő vadon élő állatok még menedéket sem találhatnak. A szilveszteri köztéri tűzijátékozás tehát rengeteg embert és állatot is érint, függetlenül attól, hogy szeretnének-e annak részesei lenni. (...) A III. kerületben körülbelül 7 ezer kisgyermek és mintegy 50 ezer kutya él, az ő érdekében, valamint a szülők és gazdik érdekében terveztük szigorítani a kerületi tűzijátékozás szabályait.”*

Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. Kerület Önkormányzat Képviselő-testülete¹⁵ pedig egyes kiemelt belvárosi (például: Erzsébet tér, Bazilika előtti Szent István tér) területeken léptetett életbe tűzijáték használati tilalmat, így tilos még szilveszterkor is pirotechnikai eszközöket használni. A képviselő-testület indokolása alapján a szilveszter közeledtével hatványozódhat a tűzijátékok felelőtlen

¹³ Tata Város Önkormányzat Képviselő-testületének a tűzijátékok használatának korlátozásáról szóló 21/2018. (X. 31.) önkormányzati rendelete

¹⁴ Budapest Főváros III. Kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat Képviselő-testületének 32/2024. (XII. 23.) önkormányzati rendelete a szilveszteri tűzijátékkal összefüggő helyi zajvédelmi szabályokról

¹⁵ Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. Kerület Önkormányzat Képviselő-testületének 26/2024. (XII. 12.) önkormányzati rendelete a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről szóló 3/2019. (II. 01.) önkormányzati rendelet módosításáról.

használata, amely az élet- és vagyonbiztonságot veszélyezteti, továbbá jelentősen megzavarhatja a terület lakóinak, az idelátogatóknak, továbbá a madarak és a házikedvencek nyugalma, emellett a felhasznált termékek a veszélyességükön túl jelentős mennyiségű hulladékot is termelnek.

Fentiekből is látható, hogy **az önkormányzatok a helyi viszonyokhoz alkalmazkodva saját rendelettel térben és időben is korlátozhatják a pirotechnikai eszközök használatát. E rendeletek megalkotását közösségvédelmi, környezet- és természetvédelmi, zajvédelmi, egészségvédelmi vagy állatvédelmi indokokra is lehet alapozni.**

Nincs akadálya, hogy az önkormányzati rendelet a település egyes érzékeny övezeteire, részeire vonatkozó tilalmat vagy korlátozást állapítson meg, illetve szintén nem aggályos, ha az önkormányzati rendelet a helyi lakosság környezet- és egészségvédelme érdekében szigorúbb korlátozást vagy tilalmat állapít meg, mint azt az országos jogszabály általános érvénnyel tette. A korábban kifejtettek és a jövő nemzedékek érdekeinek védelme szempontjából pedig támogatandó az a szabályozás, amely a generális szabályoktól eltérően a települések egy részén nem engedélyezi egyes tűzijátékok felhasználását, azaz az általános előírásoktól szigorúbb szabályokat alkalmaz.

Természetesen az év végi ünneplések újabbkori szokásairól, annak formáiról konszenzusra kell törekedni, mind a tűzijátékpárti, mind az azt ellenzők érdekeit figyelembe véve. Ugyanakkor azt is szükséges kiemelni, hogy szokásainkat (hagyományainkat) nem csupán kapjuk az előző generációtól, de tovább is adjuk, és ebben a mi felelősségünk, hogy a változó igények mentén ezen szokásokat miként teremtyük meg, alakítjuk át és tesszük jobbá. A termékek piaca egyébként már reagált a látványos, de zajtalan tűzijáték iránti igényre: megjelent a környezetkímélő, csendes, (pl.: drónos vagy csak fényt kibocsátó) tűzijáték, mely működési mechanizmusa okán biztonságosabb is.

Összefoglalva az eddigieket, bár az egyedi korlátozások előremutatóak, ugyanakkor a teljes és általános tiltás volna a célszerű főszabály a magánszemélyekre vonatkozóan, és csak speciális esetekben, megfelelő indokok esetén kaphatnának engedélyt az egyes önkormányzatok, szervek tűzijáték szervezésére.

Ameddig nem valósul meg a most hatályos központi szabályok felülvizsgálata, addig is – a jövő nemzedékek érdekeinek védelme és érvényesítése érdekében – ösztönözni szeretném az önkormányzatokat arra, hogy a saját hatáskörükben a helyi igényekhez és viszonyokhoz igazítva a környezetük, a lakosság egészsége és állataik védelme érdekében vizsgálják és fontolják meg a szükséges korlátozó vagy tiltó szabályok bevezetésének lehetőségét.

Budapest, 2025. április

Dr. Bándi Gyula